

Jeg har det som om, jeg har fulgtes med Aydin Soei igennem alle mine år som psykolog. Jeg har aldrig mødt ham. Men han har kontinuerligt informeret og inspireret mig i mit arbejde.

Som nyuddannet psykolog læste jeg hans første bog *Skyld*^[1]. Bogen handler om fætrene Kilic, som, myrder en italiensk turist på Nørrebro i 2003. Jeg slugte bogen råt. Og jeg elskede den. Fordi den insisterer på kompleksitet og forbindelser – på tværs af tid og rum, mikro- og makro-niveau, ligesom den skildrer personerne i den med en kærlig loyalitet. Konkret lærte bogens analyse af en af fætrenes skolegang mig altid at behandle test-resultater med en vis skepsis; altid at tage højde for at svære liv og testresultater ikke kan – og bør – skilles ad. Det er en viden, der er kommet i spil mangan gang i årene, der siden er gået.

For to år siden udkom Aydin Soeis bog *Forsoning*, der handler om hans egen opvækst og hans families historie. Kompleksitet, forbindelser og den kærlige loyalitet går igen trods genreskiftet. Herudover tilføjer Soei en ekstra dimension ved at spille sig selv på banen og direkte ind midt i det genstandsfelt, han igennem alle årene har beskæftiget sig med. Det er både sårbart og modigt.

Aydin Soei beskæftiger sig med vreden, med unge mennesker, der bedst finder tryghed og genkendelse i gadens fællesskaber, med modborgerskab eller dét at være fremmed i Danmark, hvad enten man er født her eller ej. Han beskæftiger sig med familier, der er særligt udfordrede, og med samfundsmæssige forhold, der er særligt udfordrende. Han beskæftiger sig med ghettos, og han beskæftiger sig med bander, kriminalitet og radikaliserings. Aydin Soei er sociolog og har fulgt og interageret med miljøerne på Nørrebro og Tingbjerg lige siden, jeg begyndte at følge ham. Han har lavet sociologiske undersøgelser, senest *Tingbjergundersøgelsen* fra 2017. Men han besøger også folkeskoleklasser og taler med mennesker på gaden. For først og fremmest beskæftiger han sig med mennesker, med almindelige liv og med den måde, de på godt og ondt formes i og med de forståelser, muligheder og betingelser, de møder. Lokalt, men også i kraft af politiske og diskursive strømninger, internationale begivenheder, strukturelle forhold mv.

Omar – og de andre. Vrede unge mænd og modborgerskab er en selvstændig fortsættelse af bogen *Vrede unge mænd*, som Aydin Soei skrev i 2011. Også denne bog er kendetegnet ved Soeis insisteren på kompleksitet og forbindelser – på tværs af tid og rum, mikro- og makroniveau – samt den kærligt loyale skildring af mennesker og deres skæbner. Alle dem, vi møder, fra SSP-medarbejderen til Omar El-Hussein, er meningsfulde eksistenser for Soei, og deres stemmer udgør vægtige bidrag til Soeis analyser.

Soei tyr aldrig til nemme konklusioner og synsninger. Alle synspunkter i bogen er endog meget velunderbyggede, såvel teoretisk som empirisk, og hans perspektiver er altid formuleret tentativt, ikke absolut. Således går sætningen "Meget tyder på..." fx igen og igen. Han lykkes på den måde med den fornemme linedans, det er at markere et tydeligt, men også nuanceret, standpunkt i et højspændt politisk felt.

Et centralt begreb i Soeis analyse er tillid. Han beskriver, hvordan tillid er afgørende for, om børn udvikler sig til at blive med-borgere eller mod-borgere. *"Social tillid er tryghed, en følelse af retfærdighed og en oplevelse af et positivt medborgerskab..."* (2018, 34). Mange af de unge, der udvikler sig i opposition til samfundet, er fra en tidlig alder del af mønstre, der producerer og reproducerer mistillid. Såvel tillid som mistillid har en selvopfyldende dynamik. *"Tillid avler med andre ord mere tillid og giver overskud, (...) (mens en) iboende mistillid har det med at fremme negative forventninger og tære på kræfterne."* (ibid. 36). Den sociale tillid knytter an til forventninger – et andet centralt begreb hos Soei. Børn og unge, der kommer fra belastede boligområder eller dét, Soei kalder 'de gamle arbejderkvarterer' og har familiære rødder i et andet land, har igennem deres opvækst mødt en høj grad af lave og til tider også negative forventninger fra omgivelserne. Fx fortæller Abas, hvordan man på hans skole delte eleverne op i de kloge og de mindre kloge – *"...og i den klasse med de mindre kloge, der var der ikke nogen danskere"* (ibid. 82). Forventningerne næres af de sociale overdrivelser, der trives i 'de gamle arbejderkvarterer', fx ideen om at en stor andel af deres unge bliver kriminelle. Overdrivelserne findes både blandt både professionelle og familierne. De lever deres eget stærke liv uafhængigt af statistikker, der modbeviser dem, og understøttes samtidig af professionelle kategorier, selv om det naturligvis er utilsigtet. Hvorfor er det fx, at vi kalder en ung fra ghettoen, der får en uddannelse, for mønsterbryder? Statistikken fortæller os, at dette udfald er langt mere sandsynligt, end at den unge ender i en kriminel løbebane. Er det så ikke i virkeligheden den kriminelle, der er mønsterbryder?

I forhold til netop disse mønsterbrydere – de kriminelle unge – beskriver Soei, hvordan det kriminelle miljø har undergået en forandring igennem de seneste ti år. Tendensen er, at gadebandemiljøet er blevet bedre organiseret og forrået i perioden, mens antallet af aktive kriminelle unge er faldet. Når miljøet er attraktivt for nogle unge, er der mange gode grunde til det. Ofte handler det om betydningen af at være en vigtig del af et fællesskab. Det handler om at finde et sted i livet, hvor der er brug for en, hvor de kompetencer, man (har lært man) har, kan bruges til noget, og hvor man kan føle sig tryk. På samme tid handler det om manglen på attraktive alternativer, fx muligheden for at få et arbejde, komme i uddannelse eller deltage i andre fællesskaber. Strukturelle forandringer har igennem det seneste årti gjort de attraktive alternativer vanskeligere at opnå. Soei beskriver også, hvordan religion og kriminalitet er blevet bundet stadigt tættere sammen som følge af en række konkrete hændelser og tendenser, og hvordan det har haft betydning for de tilgængelige identifikationsmuligheder, tosprogede unge har benyttet sig af. Måske fik netop dette betydning for Omar El-Husseins sidste gerninger? Måske fik det også betydning, at Omar *"...var alene i verden og overladt til sig selv"* (s. 250) og dét i særlig grad netop dér, hvor han var blevet løsladt fra fængslet uden noget sted at gå hen? Var Omar terrorist? Var han et eksempel på en ung mand med en vanskelig historie og nogle vanskelige betingelser? En ung mand, der ikke havde noget at miste? Kan det skilles ad?

Mange af de temaer, Soei adresserer i sin bog, er også temaer der fylder meget i psykologiens aktuelle strømninger. Således er tillid et tema, der tildeles skelsættende betydning for al udvikling både i nyere tilknytningsforskning, forskning i mentalisering (fx Fonagy & Allison 2014) og i neuropsykologisk forankret traumeteori (fx Porges 2011, Hughes & Baylin 2016). Den grundlæggende sociale afhængighed, Soei beskriver, og betydningen af at være en meningsfuld del af et fællesskab, reflekteres i al nyere udviklingspsykologi og dét, at der er en tendens i tiden til at individualisere sociale og strukturelle problemer, er noget, som fx Hertz (2015 & 2017) beskæftiger sig med. Sidst, men absolut ikke mindst, beskriver Soei, hvordan vreden bor dør om dør med afmagten og skammen. Sørensen (2013) har fremhævet, at skam er en stærk faktor i forhold til at få det svært i livet. Samtlige temaer er også bærende i mit eget daglige praktiske (sam)arbejde med vrede unge – og det er, måske vigtigst af alt, genkendelige temaer for de unge selv. De kan kende sig i dem.

"Omar – og de andre" er af alle disse tematiske grunde en vigtig bog – også for psykologer. Den er vigtig, fordi den også kan minde os om at insistere på kompleksitet og forbindelser – på tværs af tid og rum, mikro- og makroniveau – og på kærlige loyale skildringer af mennesker og deres skæbner, hvad enten de er kriminelle eller kommunemænd. Jeg kommer i hvert fald til at følges med Aydin Soei fremover også!

Af Maria Dressler, psykolog, projektleder og udvikler Diamantforløbene, PUC, Rødovre kommune

Reference:

1 Skrevet sammen med Jesper Dehn Møller

Dressler & Obel (2017): Vredeshåndtering for unge. Frydenlund

Fonagy & Allison (2014): The role of mentalizing and epistemic trust in the therapeutic relationship. I *Psychotherapy* 51

Hertz, S. (2015): Social uorden bliver gjort til individuel uorden. I Erlandsen et. Al. (red.): Udsatte børn og unge. Hans Reitzels forlag

Hertz, S. (2017): Børn og unge, psykiatri og samfund. Akademisk forlag

Hughes & Baylin (2016): The neurobiology of attachment-focused therapy. Norton

Porges, S. (2011): The polyvagal theory: Neurophysiological Foundations of emotions, attachment, communication and self-regulation. Norton

Sørensen, L. (2013): Skam – medfødt og tillært. Når skam fører til sjælemord. Hans Reitzels forlag

